

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Gamal Engkultur

Oppskr. av: Sverre Barmen

(adresse): Barmesund

Fylke: Sogn & Fjordane

Herad: Selje

Bygdelag: Barmøy

Gard: Barmen

G.nr. 16 Br.nr. 10

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Ja, ordet eng betyr vi i all-dyrkbare mark eller som saadan er opdyrket det vil seie vi brøker, det paa den maaten at vi brytter og et stykke til saker. So legge vi det i jen. som vi seie, eller rettere «atlegge» ordet ekre og har vore nytta. Vi brøker disse navnå på engsa efter kvaliteten tjøkking sadeng smaaeng.

Beste kvaliteten av den grovere eng er timotei kløring og smaahei det brøkes til tungdyra og saene.

Naar det jalt utslakter sa er her litet eller intet av utslakt. Det er for det meste aa skjere med stjøttorv i ier og skivert tilende og kvaliteten på dette høiet er ringt då det blir alltid staande til sist.

2) Rydjing!

Nei dei slar utslakten som den er knist og lauv raka ein i kop i

store dǫngar til seinhæstes dá
 bar dei riset og kvistane heim til
 brendsel. Tida med aa rydja bort
 stein i útmarkja var lita. Dei hadde
 som jamnest ^{nok} med det som heime
 var.

3) Mosevaksen eng.

Ja dei kjære finsand på
 eller skjelsand denne turde opp nosen
 det var ikke brukt aa saa heimavla
 grasfrø anna enn i utmagra gamal
 aaker som blev ijenlagt til attelge.

4) Myr og Vassjök eng. Vabning

Ja dei grov grøfter i jenen
 den blautaste myra og satte veiten
 med steinheller enn på ver side av
 grøften og en oppå gaa den maaten
 blev det et hülrom som varret rant
 i jenen saadan ^{til} og sa lei forsatte
 dei og sek hele side om side så
 langt som veiten var og så blev
 veiten ijenkastet. enkelte brukte aa fylle
 veiten med smaa stein og kaste så ijen
 men det vil so jamnest sepes i jen av
 skjit og rusk..

Nei Vabning har vi ikke brukt her
 da her til skadighet er saa fuktigt klima

5.) Gjødsling.

Ja på enkelte steder blev det jösla
 om hæstun på ture kabbar som

var like jösla aaret i forneien
 om vaaren blev all slaattemark
 jödsle med kumök.

Det har vore brükt aa jödsle
 i mansalder efter mansalder
 til meir en la på des meir fekk
 ein ijen i köi.

Mest alt vinterjödseleu blev brücht
 på engu men den var ikke
 så god som nu i seinere
 tider, daa en bejynte aa sekke
 tak over fjösdüngene. För blev
 jödseleu utvatnet og meget forin-
 -ngt i verdi -
 Sauesmök var snytta here til -
 potetjödsele - på kornaakereu -

Nei dei brükte ikke roke vis-
 mengde på kvart stykke - det var
 om aa jöre aa rekke utover alt
 med det lisse en hadde.

6) Eng som var jödsle med
 küsdjersjödsele blev kalt Fadeng
 og eng som blev snytta künstjödsele
 på ulket var like av i dei dager
 blev kalt «künsteng»

F) Ja på maange stader blev
 opsat so kalte, Gardfjöser, disse
 blev sat i överste enden, av
 gaarden med halve küset nedu
 - for bögaarden og hi halven ovenfö-
 der inde blev so küere om Sommeren.

4.
og siget frå, dette (4.) huset, garfjøs
som vi seier tadet langt mid
over böen.

Likiens frå heimefjösen var det
sig frå gödselstedet. Men for
ad sprede kulanidat som vi
siec mer utover grov dei smaa
viter paa kryss og tværs for aa
gaa det utover. paa disse steder
blev det mykje svi.

Ja, alle stader her reimt, om
brükte dei aa legge åkrane
paa hængar og i bakker. Og
da seig det jödsel under slike
skeder. Der var altid en masse
höi ofte var det, aat aa rotne
naar det blev slige. för var det
altid slik, at dei hadde besjar paa
visse plassar. Og hejynte nemest
hüsen aa slå.

8) Ja, om hästen paa skrin
og sturlent snark jödsle, dei
men för, aaver, aa jödsle, om
vaaren likeins.

Samme redskappene brükte dei
baade paa aaker og sug.
För i gamle tider blev det berre
brükt slide, aa kjöire jödsle paa
det var tünkt aa strevsamt för
hesten aa dra i alfall mot bakke,
den blev kjört utover i lass. som
vi seier en künde klare saar en
25 lass för dagen men daa natte
en Menge i. Kjærte en en dag

5
5
So var det, aa bröide hin, dagen
til, dette brukte dei greiper te lunds
~~te~~ aa spreide jödselen utover
med, dei var jüst ikkje så gode
som dei greipsane vi no brukar
jödselen blev tat op på greipa
og kastet utover og saa blev den
jannet med samme redskap
og smöldret. Greipsane (sar vore
nytte i fleire hundre, aar paa
alle småbruka og er framleis
i bruk

9) Ja om hästene faar alle
husedyra bite snarken efter
haaslaatten og satene tar saleis
sin jöde raot til sören kjem
de n sparer saleis paa det foret
som er i löa til stor jelp om
vaaren.

Naar det berre ikke var allege
som dyra kom bort paa men da
blev dei jaget. men allege var
som jannet injerte med moskint
almindelig jerdemet

10) Her har det vore nytte i
omansalder efter omansalder
de rimelige tider: å bite
baade häst, aag vaar - men mest
om traanen, om flästen, om vaaren
er det bare en 14, dager eller så
för dyra blir jaget paa fjellet.

11) Paa enkelte steder bröide en d

6.)
jødskene som län i jens fra dyra
Men her ligger den til Vaaren.

Ein brukte almindelig greis og
et grev, aa bruke sønd Møkje med
so den blev lettere aa bröide
kortslag og Møkjebanker her. dei
ikkje brukte her.

Ikke den sistnevnte Redskapsen
er heller brukt her

12) Jan ein hadde sommersjös
og der blev dyra insat om
naterne Disse küsa stod alltid
i utkanten av en grøn og flat
slette som blev jödslet om kösten
av den opsamlde jödsel fra Sommeren.
Det var tulst en par gaardbrukere
som hadde et sommersjös ilag
nei samme gardene hadde ikke
meir en en sjös i kop.

13) Det var berre i fineste veier
at kratürne var ute om naterne
alles var dei inne Det var ikke
meir en en inhegning.

15 Gründegang eller Kyling

14) Men såadan inhegninger
er her ikke på vaare kanten
Vaare kvier er faste og kan
ikke flyttes det er almindelig järe
runt

Flyttbare kvier har ikke vore
praktisest her

15) Her på vaare kanten har ikke

Udyr forekommet verken ulv-
eller björn dei siste 400 aara
det einaste som er slun med
smalen er han nikkil Rev.

16) Vi kjender ikke til dette

17) Kaller ikke dette her!

18) Vi har sauefjøs men
ikke flyttbare det er ikke
kjent her

19) Ordene tröda tröde
Lappa stöl. er bräkka i
vart oralföre

20) Her er lidt eller intet, av
saker men dei faa som er
er innijerte og er slautemark
med, dei slaar det som er slaut
og har det paa fjöslummen til Drök
i knipe om det skulde bli rüsken
naste vaar.

21) Nei bere hæsdyrgjödse (fang
eller fiskebein) oske kunde vere
det einaste Oska strädde dei ütore
med kanda som, auna kunstjödse

Juene Barmen,
Barmstind.

Løyn og Tjodane.
Telje.

I samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRETT 3
PÅ VESTLANDET

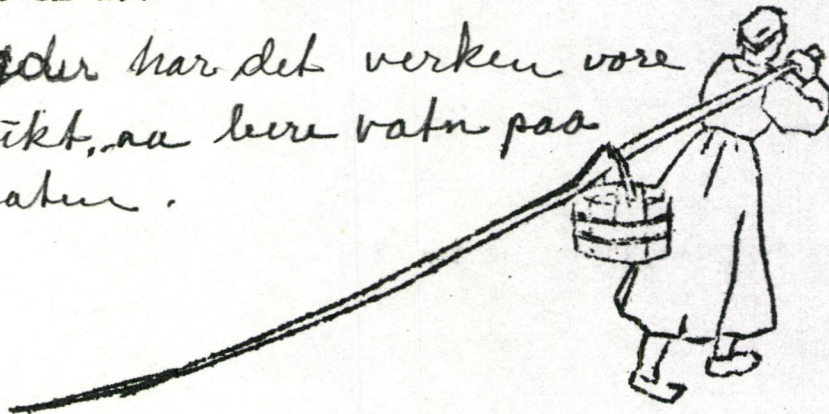
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK POLKEHUSET
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på sama ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

J. vaare bygger har det verken vore eller er brukt, aa bera vatn paa denne maaten.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Nei*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *Ja i visse tilfelle maar det har vore gjort opp baal ute på marken, og det har vore smaat, om ved, maar, Or har lege för kuniök mervid.*

2136

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING